ЈЕВАНЂЕЉЕ · БЛАГОДАТ · НАДА

ВЕЧНО ЈЕВАНЂЕЉЕ

У класичној англиканској традицији

„И видех другог анђела где лети посред неба,
који имаше вечно Јеванђеље.“
Откривење 14,6

Увод

Срж вечног Јеванђеља јесте радосна вест да нас Бог спасава у Исусу Христу. Његова благодат нас оправдава, преображава и даје нам наду у васкрсење. Стога читање почиње Христом и Његовим делом, а завршава се позивом на веру, молитву и живот у заједници Цркве.

1 Вечно Јеванђеље као Божје дело у Христу

> *„Јеванђеље је сила Божја на спасење свакоме који верује.“ — Римљанима 1,16*

Апостол Павле описује Јеванђеље као Божју силу на спасење и као откривење Божје праведности (Римљанима 1,16–17). Тиме показује да средиште хришћанске вести није човеков морални успех него оно што је Бог учинио у Исусу Христу. Истина о греху је озбиљна, али није последња реч. Последња реч припада распетом и васкрслом Господу.

Када Павле каже да се сада, независно од дела Закона, објавила праведност Божја, за коју сведоче Закон и Пророци (Римљанима 3,21–26), он не одбацује Стари завет. Напротив, исти Бог верно испуњава своја обећања. Од првих библијских наговештаја победе над злом (Постање 3,15), преко завета са Авраамом и речи пророка, Писмо нас упућује на Христа.

Божји план спасења није накнадна исправка неуспелог света. Посланица Ефесцима говори о Божјој вечној намери да нас у Христу призове светости и љубави (Ефесцима 1,3–10).

Откривење назива Јеванђеље „вечним“ (Откривење 14,6) јер је оно добра вест о верном Богу чија милост није ограничена на једну епоху, народ или културу.

Павле у почетку Посланице Римљанима проповеда Јеванђеље о Божјем Сину који је по људској природи од Давидовог рода и који је васкрсењем објављен у сили (Римљанима 1,1–4). Црква исповеда да је тај Исус једна личност, истинити Бог и истинити човек. Вечни Син није престао да буде Бог када се родио од Дјеве Марије; примио је нашу потпуну људску природу, али без греха.

Због тога Јеванђеље не можемо свести само на Христов морални пример. Он је заиста савршени Учитељ и узор љубави. Али пре свега је Спаситељ: у својој послушности Оцу, у смрти на крсту и у славном васкрсењу Он чини оно што ми не бисмо могли сами. Његова жртва је стварно и довољно помирење за грехе света, принесено једном за свагда (Јеврејима 9,26–28; 10,10–14).

Писмо открива зашто нам је потребно такво спасење. Кроз грех је у свет ушла смрт, а човечанство је подложно покварености и отуђењу од Бога (Римљанима 5,12; 1. Коринћанима 15,21–22). Грех није само појединачан лош поступак. Он је и дубока рана наше природе и односа, која нас чини склоним себичности, страху и непослушности. Ипак, створеност по Божјем лику даје сваком човеку достојанство које грех није избрисао.

Павлове речи да су Јевреји и незнабошци под грехом (Римљанима 3,9–12) односе се на читав људски род. Ниједан народ није приказан као нарочито искварен, нити се спасење

заснива на етничком пореклу. Пред Богом свима нам је потребна иста милост. Закон разоткрива грех и показује Божју светост, али нас држање заповести не може само по себи оправдати (Римљанима 3,20; Галатима 2,16).

Оно што Закон није могао да учини због наше слабости, Бог је учинио пославши свога Сина (Римљанима 8,3–4). Он је истински примио нашу природу, а није постао грешник. Зато не треба говорити да је Христос у себи имао грешну, покварену нарав којој се једва одупирао. Историјска вера Цркве чува обе истине: Он нам је у свему истински сличан по човештву, осим у греху, и остаје вечни Син једносуштан Оцу.

Христово дело није подела на неколико међусобно независних заслуга. Рођење, живот, крст, васкрсење и вазнесење припадају једном делу спасења. Он није само умро; Он живи и заступа нас пред Оцем (Римљанима 8,34). Његово заступништво не значи да се крсна жртва непрестано понавља или да је спасење остало недовршено.

Апостол пише да је Бог у Христу помирио свет са собом и поверио Цркви службу помирења (2. Коринћанима 5,18–21). Христови посланици зато не проповедају себе, своју установу или сопствену посебну историјску мисију. Они позивају све људе да се помире с Богом, приме опроштење и припадну Господу Исусу Христу.

Оправдање је Божји милостиви суд по коме се грешник, ради Христове заслуге, прима као праведан кроз веру, а не због својих дела (Римљанима 3,28; Ефесцима 2,8–9). То је срце класичног англиканског учења о спасењу. Вера није ново

дело којим купујемо Божју наклоност. Она је рука која прима дар и поверење које се ослања на Христа.

Универзалност Христовог спасоносног послања не значи да је сваки човек, без вере и покајања, већ оправдан и коначно спасен. Апостол пореди Адама и Христа да покаже ширину Божјег дела и нову могућност живота (Римљанима 5,12–21). Сам Христос позива на веру и ново рођење (Јован 3,16–18). Понуда благодати је стварна и објављује се свима; њено прихватање не сме се заменити аутоматским универзализмом.

Када кажемо да је спасење „завршено“ Христовом жртвом, мислимо да је Он учинио довољно за наше помирење и да том делу ништа не можемо додати као цену. Не мислимо да више нема места за обраћење, крштење, посвећење или будуће васкрсење. Једно довршено Христово дело постаје темељ целокупног живота вере, сада и у будућем веку.

2 Плодови Јеванђеља и освећење

„Благодаћу сте спасени кроз веру … за добра дела.“ — Ефесцима 2,8–10

Јеванђеље доноси плод у онима који верују. Оно нас не ослобађа од греха само као кривице пред судом него нас Духом Светим постепено ослобађа од његове власти. Павле зато говори о животу по Духу, чији су плод љубав, радост, мир, дуготрпљење, доброта, верност, кроткост и уздржање (Галатима 5,16.22–23). Ниједан од тих плодова није разлог да се хвалимо собом.

Потребно је јасно разликовати оправдање и освећење. Оправдање је Божји дар прихватања грешника ради Христа; освећење је стварни преображај живота који Свети Дух започиње и наставља у нама. Не можемо своју сигурност градити на уверењу да смо већ постали морално беспрекорни. Ипак, жива вера која је примила милост настоји да се од греха удаљи и да чини добро.

Посланица Титу каже да се Божја благодат јавила као спасоносна и да нас васпитава да се одрекнемо безбожности, живећи трезвено, праведно и побожно (Титу 2,11–14). Благодат, дакле, није дозвола за равнодушност. Она је дар који мења наше жеље, а истовремено позив на послушност. Када паднемо, враћамо се Христу покајањем, јер нам је у Њему обећан опроштај.

У том смислу треба читати и Јаковљеву посланицу: вера без дела је мртва (Јаков 2,14–26). Јаков не учи да милостињом или

самопожртвовањем купујемо оправдање. Он разобличава веру која остаје на речима, а затвара срце пред гладним братом и сестром. Добра дела су плод и сведочанство живе вере, не њена замена.

Свети Павле и свети Јаков не морају се постављати један против другога. Павле одбацује ослањање на заслуге као основу оправдања; Јаков одбацује празну изјаву вере без послушности. Један Јеванђеље посматра од његовог темеља, други од његовог плода. У Христу се они слажу: Бог први дарује живот, а тај живот доноси плод љубави.

Писмо учи да ћемо стати пред Христов суд и да ће наша дела показати истину о нашем животу (Матеј 25,31–46; 2. Коринћанима 5,10). Али дело милосрђа не постаје други спаситељ уз Христа. Суд открива да ли је вера била стварна и да ли смо се, примајући милост, одазвали Божјем позиву. Зато су хришћанска озбиљност и поуздање у благодат подједнако важни.

Христос опомиње да није довољно само изговарати: „Господе, Господе“, ако се одбија воља Оца (Матеј 7,21). То не значи да савршено испуњење сваке заповести постаје услов који човек може самостално достићи. Значи да се вера не може раздвојити од покајања и тежње ка светости. Позвани смо да ходимо у заповестима које нам показују облик љубави према Богу и ближњему.

Класично англиканско учење чува Божје моралне заповести, иако обредни прописи старозаветног закона не обавезују хришћане на исти начин. Зато не треба супротстављати Светога Духа и послушност. У молитвама

Цркве молимо милост за прошле преступе и благодат да убудуће верно држимо Божје заповести. Дух нас учи слободи која не чини зло ближњем.

Крштење је више од јавног обележја припадности групи. То је света Тајна коју је Христос установио, видљиви знак и печат Божјег обећања опроштаја и новога живота. Павле повезује Крштење са Христовом смрћу и васкрсењем: крштени смо позвани да умремо греху и ходимо у новом животу (Римљанима 6,3–11). Тај дар захтева даље васпитавање у вери и свакодневно покајање.

И Господња вечера припада том животу благодати. Хлеб који ломимо и чаша благодарења јесу заједничарење у Телу и Крви Христовој (1. Коринћанима 10,16–17). Верни се причешћују Христом истински и духовно, примајући Га вером. Евхаристија није нова жртва која замењује Голготу; она је Христом установљена Тајна у којој се Црква храни плодом Његове једном принесене жртве.

Заједничка молитва, читање и проповедање Светога писма, Крштење и Евхаристија нису споредни додаци приватној вери. Господ нас сједињује у једно Тело. У заједници учимо да подносимо једни друге, исправљамо увреде, бринемо о сиромашнима и заједно прослављамо Бога. Светост се не исцрпљује у личном расположењу; она има и црквени облик.

Можемо, дакле, рећи: Јеванђеље оправдава грешника ради Христа, а Дух Свети у оправданом вернику рађа плодове светости. Тиме се не деле две неповезане благодати. Исти Христос који нас помирује са Оцем позива нас да останемо у

Њему и доносимо много рода (Јован 15,4–8). Захвалност за спасење постаје љубав према Богу и ближњему.

3 Нада Јеванђеља и будући век

„Смртно треба да се обуче у бесмртност.“ — 1. Коринћанима 15,53

Хришћанско спасење има и будућу пуноћу. Већ сада у Христу примамо опроштење и живимо од Духа Светога, али још увек познајемо болест, старење, сукоб са грехом и смрт. Павле говори о створењу које уздише и о вернима који чекају избављење свога тела (Римљанима 8,22–25). Нада Јеванђеља није бекство из света, него Божје обећање обновљеног живота.

У средишту те наде стоји Христово васкрсење. Пошто је Он стварно устао из мртвих, и ми очекујемо васкрсење (1. Коринћанима 15). Не верујемо само у бесмртност душе као одвојену идеју, већ исповедамо васкрсење тела и живот будућега века. Бог не одбацује своје створење као непоправљиво, него ће га у Христу обновити.

Павле каже да је наше живљење на небесима, одакле очекујемо Спаситеља који ће преобразити наше понижено тело да буде слично Његовом славном телу (Филипљанима 3,20–21). Ово је обећање истинске, а не привидне обнове. Оно нас учи да поштујемо тело, да се бринемо за болесне и да не презиремо земаљски живот, иако знамо да он није наш коначни дом.

Црква од најранијег доба исповеда да ће Христос поново доћи у слави да суди живима и мртвима и да Његовом Царству неће бити краја. Та истина припада Никејском исповедању вере. Зато је наш поглед на последње ствари

усредсређен на Његову личност, а не на израчунавање скривених рокова, посебне хронологије или тврдње да је нека новија заједница добила искључиву контролу над тумачењем суда.

Писмо озбиљно говори о Божјем суду, али исто тако сведочи да је Христова жртва довољна и једном за свагда принесена. Васкрсли Христос сада заступа своје, а Његово страдање остаје непоновљиви темељ спасења (Јеврејима 9,24–28). Наша утеха је у Њему и Његовом обећању, не у нагађању о скривеном распореду небеских догађаја.

Вера зато сме да има поуздање. „Оправдавши се вером, имамо мир с Богом кроз Господа нашега Исуса Христа“ (Римљанима 5,1). Али поуздање не значи равнодушност према отпадништву. Нови завет позива на истрајност, покајање и будност (Јеврејима 3,12–14; 10,23). Нема потребе да очајнички испитујемо да ли смо савршени; треба да се држимо обећања Спаситеља и да живимо у вери.

Свето писмо говори о опасности свесног и упорног одбацивања Христа (Јеврејима 6,4–6). Те опомене не треба користити да би се слаби верник држао у сталном страху. Оне нас позивају да не презиремо благодат. Када паднемо у грех, не треба да одустанемо од Бога, већ да му се вратимо, јер имамо Заступника код Оца — Исуса Христа Праведнога (1. Јованова 2,1–2).

Павле нас учи да благодат која нас спасава уједно васпитава да живимо трезвено док очекујемо јављање славе великога Бога и Спаситеља Исуса Христа (Титу 2,11–13). Будућа нада, дакле, не умањује значај садашњег живота. Она

нас подстиче на милосрђе, на истрајност у невољи и на верност истини.

Када у богослужењу говоримо да очекујемо васкрсење мртвих и живот будућега века, придружујемо се вери једне, свете, саборне и апостолске Цркве. То је шира и старија вера од било које модерне деноминације. Вечно Јеванђеље не води нас у издвојену тајну групу, него ка Христу који окупља народ из свакога племена, језика и народа.

4 Љубав Божја и Христов крст

„Бог је тако заволео свет да је дао Сина свога Јединороднога.“ — Јован 3,16

Зашто је Бог послао свога Сина? Свето писмо одговара да је узрок спасења Божја љубав. „Бог је тако заволео свет“ није реченица о људској заслузи, већ откривење Божјег срца (Јован 3,16). Павле каже да је Бог, богат милошћу, оживео нас са Христом док смо још били мртви у преступима (Ефесцима 2,4–5). Спасење почиње Божјом иницијативом.

Та љубав није награда за наше добро понашање. Јеванђеље нас суочава с истином да је Бог показао своју љубав према нама док смо још били грешници (Римљанима 5,8). То не значи да Бог назива зло добрим, него да не одустаје од грешника. Он нас позива да примимо опроштење и да се, силом Светога Духа, вратимо истини и добру.

Апостол Јован говори: „Бог је љубав“ (1. Јованова 4,8.16). То је више од тврдње да Бог има једну добру особину. Његова љубав је света, верна и истинита. Не можемо је мерити само својим променљивим осећањима. Када Јован каже да савршена љубав изгони страх (1. Јованова 4,18), он нас не учи да је Божји суд неважан, него да човек који живи од Христове милости не мора да пребива у робовском ужасу.

Грчка реч агапе често означава љубав коју Нови завет повезује с Божјим даривањем. Ипак, не треба градити читаву теологију на тврдњи да та реч никада не може означавати људску љубав или да јој је сваки други појам супротан.

Смисао откривамо из Христовог живота и апостолског сведочанства: љубав је верна, пожртвована и усмерена на добро другога.

О Божјој љубави говори и Јеремија: „Љубављу вечном љубим те“ (Јеремија 31,3). Ове речи припадају Божјем заветном обраћању Израилу и не треба их одвајати од тог контекста. Хришћани у Христу препознају испуњење Божје верности и позив да ту верност сведоче без презира према народу из кога је Спаситељ дошао.

Најјасније откривење љубави видимо у крсту. Христос је добровољно примио страдање и смрт ради нашега спасења. Црква исповеда да је Он, истинити Бог и истинити човек, једном за свагда принео довољну жртву за грехе. Не треба говорити да је на крсту Син престао да буде Бог или да се вечно јединство Свете Тројице распало. Његова људска патња је стварна, а Његова божанска природа остаје нераздељива од Оца и Духа.

Христов вапај „Боже мој, Боже мој, зашто си ме оставио?“ (Матеј 27,46; Псалам 22) изражава дубину Његовог страдања. Није оправдано из њега изводити учење да је Он заувек изгубио постојање, да је васкрсење било неизвесно Богу или да се вечна љубав Оца и Сина прекинула. Исповедамо да је за нас страдао, умро, био погребен и трећега дана васкрсао.

Када апостол пише да је Христос постао „клетва за нас“ (Галатима 3,13), он говори о преузимању осуде која прати грех, не о претварању Божјег Сина у грешно биће. Христос нас мири с Оцем, открива Божју праведност и побеђује силу греха

и смрти. Његова жртва није само пример бола, нити пука правна фикција; она је средиште историје спасења.

Љубав и правда не стоје у Богу као две супротстављене силе. Бог не мора прво да престане да воли како би праведно судио, нити да престане да буде праведан како би опростио. У Христу видимо свету љубав која зло назива злом, а грешнику отвара пут покајања и помирења. Зато о спасењу говоримо са благодарношћу, а не са самоувереношћу.

Апостол каже да нас Христова љубав обузима, јер је Он умро за нас да више не живимо само себи него Њему (2. Коринћанима 5,14–15). Права благодарност зато добија облик у породици, цркви и друштву: у праштању, истини, правди и бризи за слабе. Када служимо ближњем, ми не увећавамо цену Христове жртве, већ показујемо плод њене благодати.

5 Живот у Христу

„Од Њега сте ви у Христу Исусу, који нам постаде премудрост и праведност.“ — 1. Коринћанима 1,30

У Павловим посланицама често се појављује израз „у Христу“. Њиме апостол говори о новој заједници с Господом, о нашем спасењу и о новом идентитету Цркве. То није само песничка слика нити тајна формула. Када вером припадамо Христу, његова смрт и васкрсење одређују наш живот, а Дух Свети нас сједињује с Њим.

Исус је то објаснио сликом чокота и лозе: „Останите у мени и ја у вама“ (Јован 15,4). Лоза сама од себе не доноси плод. И хришћанин црпи живот од Христа. Остати у Њему значи слушати Његову реч, веровати обећању, молити се, кајати се и живети у љубави. Божја благодат не поништава нашу вољу, него је исцељује и оснажује.

Павле пореди Адама и Христа (Римљанима 5,12–21; 1. Коринћанима 15,21–22). Кроз Адама се открива заједничка људска подложност греху и смрти; кроз Христа, новог Адама, долази оправдање и васкрсење. То поређење не треба претворити у тврдњу да је сваки појединац буквално постојао у Адамовом телу или да је свако људско биће без вере већ мистички спасено у Христовом рођењу.

Библијска солидарност говори о стварним односима припадања и представништва. Христос се истински солидарисао са нашим човештвом тако што је од Дјеве Марије примио потпуну људску природу. Али Он није

примио грех као личну особину, нити је човечанство престало да буде мноштво слободних, одговорних људи. Он је један Господ, нови Адам, који свима отвара пут живота и позива их у своје Тело.

Посланица Ефесцима говори да нас Бог оживљава и подиже са Христом (Ефесцима 2,4–6). Не значи да је сваки крштени већ телесно васкрсао или да су му све борбе са грехом завршене. Реч је о стварном учешћу у Христовом животу сада, које чека пуно испуњење у васкрсењу тела. Тако наша садашња вера има и наду која је тек пред нама.

Крштење је видљиво ступање у заједницу Христове Цркве и Божји дар који нас упућује на Његову смрт и васкрсење (Римљанима 6,3–4). Писмо такође говори о новом рођењу и обновљењу Духом Светим (Титу 3,5). Црква те дарове не своди на симболичну декларацију. Она се моли да крштени остану у Христу и одрасту у вери коју су примили или исповедили.

За Господњом трпезом Христос не престаје да храни свој народ. Павле говори да чаша и хлеб јесу заједничарење у Христовој Крви и Телу и да смо, мада многи, једно Тело (1. Коринћанима 10,16–17). Класично англиканско учење не своди Евхаристију на пуко сећање; верни у њој истински духовно примају Христа вером, без претпоставке да се хлеб и вино морају објаснити као физичко претварање.

Отуда се заједница с Христом не може затворити у приватни унутрашњи доживљај. Господ нас сабира у једну, свету, саборну и апостолску Цркву, у којој се верно проповеда Божја Реч и правилно деле Христом установљене свете Тајне.

Заједничко богослужење, пастирска брига и служба ближњима припадају истој вери.

Када Павле каже: „Са Христом се разапех; а живим — не више ја, него живи у мени Христос“ (Галатима 2,20), он не говори да је његова личност уништена. Он и даље мисли, одлучује, труди се и страда, али више не гради свој идентитет на самоправедности. Његов живот је одговор на љубав Сина Божјега који га је заволео и предао себе за њега.

Зато израз „у Христу“ сабира цело Јеванђеље: у Њему добијамо опроштење, примамо Духа Светога, припадамо Цркви и очекујемо васкрсење. Не треба га супротстављати конкретним Христовим заповестима, нити користити као доказ да су сви људи већ спасени без вере. Он је позив да се сваки дан враћамо Господу који нас држи својом благодаћу.

6 Вечно Јеванђеље и сведочење Цркве

„Вечно Јеванђеље да се објави онима који живе на земљи.“ — Откривење 14,6

Јован у Откривењу види анђела који објављује вечно Јеванђеље сваком народу, племену, језику и заједници (Откривење 14,6–7). Ова визија нас подсећа да добра вест припада целом свету и да је Бог Господар историје. Не би било оправдано ту слику присвојити као искључиву потврду мисије једне новије деноминације. Хришћанска Црква је позвана да апостолску веру проповеда свима.

Откривење такође говори о Божјем суду, победи над идолопоклонством и пропасти Вавилона као слике отпора Богу (Откривење 14; 18). Те апокалиптичке визије позивају Цркву на трезвеност, верност и наду. Не треба их претварати у мапу која одређене савремене хришћанске заједнице без поузданог библијског основа означава као Вавилон или их све поистовећује са зверју.

Историјска хришћанска вера исповеда јасно: Христос је умро и васкрсао, узнео се, седи с десне стране Оца и поново ће доћи у слави да суди живима и мртвима. Његов долазак не одређујемо произвољним хронологијама. До тада Црква живи од Његове Речи, у молитви и светим Тајнама, и сведочи о спасењу које не може себи присвојити као приватно власништво.

Вечно Јеванђеље је добра вест о Божјој љубави и праведности откривеним у Исусу Христу. Његов живот, смрт

и васкрсење темељ су нашег оправдања; Свети Дух рађа плодове светости; Црква је место заједничке молитве и служења; а будућа нада јесте васкрсење и живот новога створења. Све ове истине припадају једном истом апостолском сведочанству.

Зато мисија није уплашено нагађање последњих датума, него позив на веру и покајање. Хришћани говоре истину с кроткошћу, штите достојанство другога, служе сиромашнима и траже правду. Њихова снага не долази од уверења да припадају изабраној савременој групи, већ од васкрслог Христа који их шаље у свет.

На самом крају Откривења Дух и Невеста говоре: „Дођи!“ А жедноме се нуди вода живота забадава (Откривење 22,17). То је тон којим треба завршити свако излагање Јеванђеља. Божја милост нас позива, Христос нас прима, Дух нас обнавља, а Црква чека Господа у нади. „Амин. Дођи, Господе Исусе!“ (Откривење 22,20).

Завршна молитва

Свемогући Боже, Оче милосрђа, Ти си нас по својој великој љубави позвао у живот кроз Исуса Христа, свога Сина. Подари нам веру која се ослања на Његову заслугу, покајање које не очајава, и Духа Светога који нас учи послушности и љубави. Укрепи нас Својом Речју, Крштењем и Господњом вечером, да у јединству Цркве верно сведочимо Јеванђеље и чекамо васкрсење мртвих и живот будућега века. Кроз Исуса Христа, Господа нашега, који с Тобом и Светим Духом живи и царује, један Бог, сада и увек и у векове векова. Амин.